

Verksamhetsberättelse 2024

Stockholms universitetsbibliotek
www.su.se/bibliotek

**Stockholms
universitet**

Inledning

Universitetsbibliotekets grundinställning till utvecklingsarbete är att verksamheten ska utvecklas löpande, när det behövs och av dem som är närmast till verksamheten. Detta gör att det skett både stora och små förändringar och förbättringar i arbetsgrupperna under året. Arbetsgrupperna arbetar med bibliotekets övergripande mål som riktning och där användarnytta är i fokus. Nedan är ett urval av verksamheten som bedrivits under 2024.

Organisation, personal och arbetsmiljö

Biblioteket har haft fem sektionschefer under året, med ansvar för olika verksamhetsområden och arbetsgrupper, därtill har överbibliotekarie och administrativ chef funnits. Sektionscheferna har personalansvar för ett antal medarbetare som till största del arbetar inom de arbetsgrupper chefen ansvarar för. Arbetsgrupperna har ett stort ansvar att utveckla och bedriva verksamheten. Ett av universitetsbibliotekets mål är att "vårt arbetssätt leder till självorganiserade arbetsgrupper, där alla bidrar och känner sig delaktiga". Ledningsgruppen har under året tydligare definierat vad som menas med en självorganiserad grupp i denna organisation.

Kopplat till det har dialog runt skett i arbetsgrupperna utifrån deras situation och verksamhetsutvecklare och samordnarroller som varit tillsatt av ledningsgruppen i vissa arbetsgrupper har tagits bort. Detta för att ge möjlighet till grupper och deras medlemmar att utvecklas och ta mer gemensamt ansvar.

Utvecklingssamtal och lönesamtal har erbjudits alla medarbetare och flertalet av arbetsgrupperna har därtill haft grupputvecklingssamtal – ett möte där det är möjligt att tillsammans diskutera arbetet och arbetsmiljö i arbetsgruppen. RALV-möten har genomförts regelbundet och inför Kommunikationsavdelningens inflytt i biblioteksbyggnaden hölls flera gemensamma möten för att bygga bra kontakter och gott samarbete i huset. APT-möten hölls regelbundet för hela universitetsbiblioteket under året och en ny typ av möte "APT-tema" infördes. Medarbetarna har varit med och lämnat förslag på teman och externa föreläsare togs in.

Universitetsbiblioteket har under året haft ca 90 anställda, totalt 83 årsarbetskrafter. Under året har tio personer slutat och sex personer har anställts. Av de tio gick fem i pension, en i sjukpension och resterande slutade av på grund av andra anställningar. Av nyrekryteringarna är två delvist finansierade genom att personerna är uthyrda till institutioner och arbetar merparten hos dem. Organisationen har tagit emot flera praktikanter från biblioteksutbildningar.

Samarbete inom förvaltningen och Sthlm trio

Universitetsbiblioteket har under året haft flera pågående samarbeten med andra förvaltningsavdelningar. Exempelvis: överföring av universitetsbibliotekets server-miljö till SU-IT:s miljö slutförd under 2024, medarbetare från arkiv och registratur deltog aktivt

i arbetet att införa det nya rekryteringssystemet, Studentavdelningen och gruppen för lärandestöd har haft flera pågående samarbeten, bland annat genomförde de tillsammans en skrivretreat i bibliotekets lokaler. Universitetsbiblioteket har också deltagit med representanter i två av IT-styrningens portföljer, centralt stöd respektive forskningsstöd.

Flera samarbeten har skett inom Sthlm-trio. Lärandestödsgruppen har genomfört ett undervisningssamarbete med Stockholm trio-biblioteken på ett tvärvetenskapligt mastersprogram. Varje lärosätesbibliotek bidrog med spetskompetens för att optimera och skräddarsy kursen. Representanter från forskningsdatagruppen organiserade tillsammans med kollegor från KTH och KI flera Software Carpentry-kurser under året. Även licensgruppen har haft samarbete med kollegor från KTHB och KI inom sitt arbetsområde. Bibliotekets ledningsgrupp har träffat de andra bibliotekens ledningsgrupper för att se om ytterligare samarbetsområden är möjliga.

Lokaler

Redan under 2023 tog Kommunikationsavdelningen över kontorsutrymmen på plan 3 i biblioteksbyggnaden. Efter ombyggnadsarbeten flyttade avdelningens personal in i februari 2024. Denna samlokalisering av förvaltningsavdelningar har fungerat bra och varit givande för båda avdelningarna. Samarbetet med Fastighetsavdelningen har fortsatt gällande de publika miljöerna, som de ansvarar för men biblioteket har verksamhet i. Under sommaren renoverades de 45 publika grupprummen, som också fick ett nytt bokningssystem. De första samtalen med Lokaloptimeringsprojektet gjordes under hösten 2024. Ett projekt som kommer påverka arkivverksamheten, bibliotekets samlingar och den publika miljön flera år framöver.

Öppen vetenskap

Universitetet har under året reviderat sin *Policy för öppen vetenskap*, inklusive *Plan med ansvarsfördelning för öppen vetenskap*, i enlighet med de senaste uppdateringarna i *Färdplan för öppen vetenskap*, utarbetad av Sveriges universitets- och högskoleförbund, samt nya *Nationella riktlinjer för öppen vetenskap*, utvecklade av Kungliga biblioteket på uppdrag av regeringen. I policyn finns nu åtta ambitioner för hur universitetet ska uppfylla regeringens målbild om en övergång till ett öppet vetenskapligt system. Planen med ansvarsfördelning har kompletterats utifrån uppdateringarna i policyn. Det strategiska arbetet med öppen vetenskaplig kommunikation har stärkts, bland annat genom produktionen av en film som kan användas för informations- och diskussionsändamål. Filmen producerades av Kommunikationsavdelningen i samarbete med universitetsbiblioteket. Filmen finns med svenska respektive engelska undertexter.

Stockholms universitet var det första svenska lärosätet att underteckna *The Barcelona Declaration on Open Research Information*, som syftar till att etablera öppenhet som standard för forskningsinformation, inklusive tjänster och system som används. Universitetet kommer via medarbetare vid universitetsbiblioteket delta i internationella arbetsgrupper som ska arbeta med att främja öppenhet för forskningsinformation. I linje

med överenskommelsen *The Coalition for Advancing Research Assessment* (CoARA) arbetar Stockholms universitet med att reformera sina interna system för forskningsutvärdering och meritering samt bidrar aktivt till utvecklingen på både nationell och internationell nivå. Universitetet är delaktigt i arbetet med att skapa ett *National Chapter Sweden* och medverkar i fyra av fem nybildade nationella arbetsgrupper. Grupperna ska leverera konkreta resultat inom två år för att stödja implementeringen av avtalet i nationell kontext. Universitetet har tagit fram en lokal handlingsplan för att anpassa sina strategier, organisation och bedömningsprocesser till CoARA:s principer.

Diamond OA

Tillsammans med flera nordiska lärosäten deltar Stockholms universitet i att skapa ett kapacitetscenter för ”diamant öppen tillgång”, som utan vinstintresse ska möjliggöra forskardriven och avgiftsfri publicering av tidskrifter och böcker. Målet med centret är att skapa förutsättningar för kollektiva finansieringsmodeller för tidskrifter och böcker. En gemensam finansiering gör det möjligt för författare att publicera öppet utan avgifter i kanaler som inte täcks av avtal med kommersiella förlag. Universitetsbiblioteket har sedan mitten av 2024 avsatt en heltidsresurs för detta projekt, bibliotekets representant har deltagit i produktiva samtal med bibliotek och forskningsfinansiärer i Sverige, Norge, Finland och Danmark. Det har också inletts ett samarbete med ett EU-projekt kallat ”European Capacity Hub for Diamond Open Access” som syftar till att samla resurser i frågan.

Stockholm University Press

Det nordiska samarbetet inom öppen vetenskap stärks ytterligare genom förlagssamarbetet mellan Stockholms universitet och Norges teknisk-naturvetenskapelige universitet (NTNU) samt Norges arktiske universitet (UiT). Representanter från båda universiteten har varit adjungerade i förlagskommittén för Stockholm University Press från och med 2024. Stockholm University Press fick under året en ny ordförande, Elisabeth Wåghäll Nivre.

Forskningsdata

Stockholms universitet fortsatte att vidareutveckla sitt centrala stöd för hållbar öppen vetenskap. Under året har ca 170 nya projektytor tilldelats till forskargrupper i lagringslösningen Sunet Drive. Forskningsdatagrupperna har under året fortsatt att utveckla lagringslösningen i samarbete med Sunet. Samtidigt finns planer för en helhetslösning gällande lagring och bevarande, i dialog med SU-IT, detta utifrån resultatet av enkäten som skickades till universitetets forskare hösten 2023. Under 2024 påbörjats 122 nya datahanteringsplaner i DMP-verktyget, (Data Management Plan). Arbetsgruppen har fortsatt att utveckla DMP-mallen och har erbjudit forskare rådgivning och handledning i att skriva datahanteringsplaner. Gruppen är dessutom aktiva inom Vetenskapsrådets arbetsgrupp kring nationell samordning om datahanteringsplaner. Arbetet med flaggskeppsprojektet ”Bolincentrets Databas” har fortsatt under året, man har planerat för en flytt av databasens infrastruktur till en central lösning hos SU-IT och samtidigt börjat

dokumentera infrastrukturen.

Forskningsdatagruppen har sedan sommaren en egen ingång i Serviceportalen med kunskapsartiklar om bl.a. användning av Sunet Drive, kryptering, transkriberingstjänster och bra datahantering i allmänhet. Gruppen har haft många olika utbildningstillfällen under 2024, förutom återkommande webinarier om datahanteringsplaner och personuppgifter i forskning, har man genomfört flera riktade besök hos olika institutioner t.ex. DSV, MISU, Kemi- och Biologisektionen och Naturgeografi.

Under vårterminen genomfördes den poänggivande Open Science-kursen för doktorander, i samarbetet med Engelska institutionen. Det var andra gången kursen gavs och söktrycket var även denna gång stort. Totalt gick 24 studenter kursen, många internationella t.ex. från Island, Sri Lanka och flera CIVIS-universitet var representerade. I oktober var universitetsbiblioteket värd för Svensk nationell datatjänsts nätverksträff. Förutom det praktiska arbete deltog forskningsdatagruppen med flera presentationer och workshoppar. Gruppen har också varit aktiv i andra SND sammanhang under året med olika presentationer och genomfört presentationer på flera internationella konferenser.

Öppen publicering under 2024

Under 2024 har universitetsbiblioteket varit en del av 23 läs- och publiceringsavtal inom ramen för Bibsamkonsortiet samt ytterligare sex publiceringsavtal som finansieras av de svenska forskningsfinansiärerna. Biblioteket har betalat 25 559 205 kr för publicering inom dessa avtal under 2024, i denna summa saknas en kostnad på € 10 000 för en artikel publicerad i tidskriften Nature i december 2024. 16 819 864 kr har betalats till de fyra stora förlagen Elsevier, Springer, Taylor & Francis och Wiley. Inom dessa avtal har det under 2024 publicerats 500 artiklar.

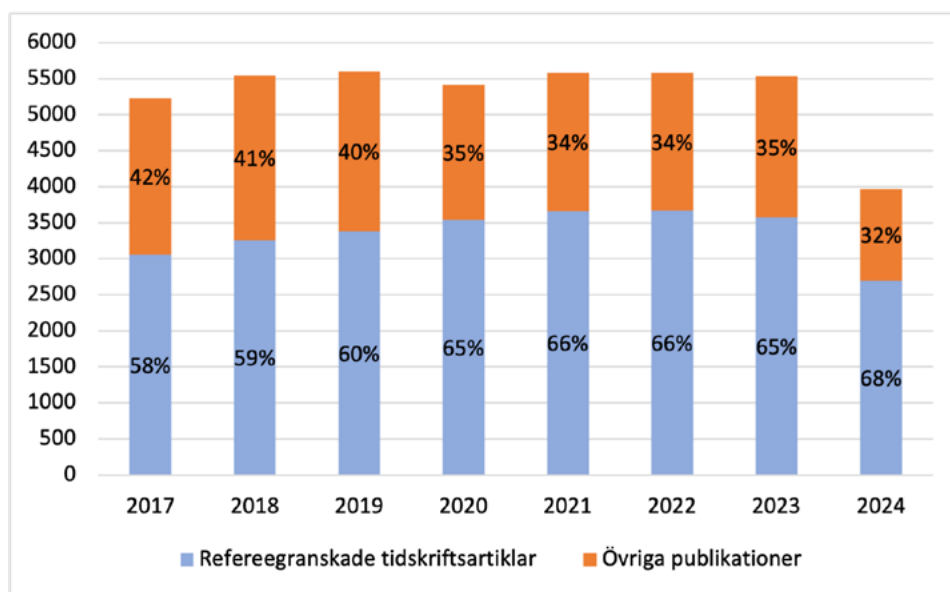
Förutom Bibsamkonsortiets avtal har biblioteket ytterligare sex egna avtal som omfattar publicering, biblioteket har betalt 225 856 kr för publicering inom dessa avtal. Biblioteket har även betalat för publicering av 91 artiklar i rena OA-tidskrifter. Biblioteket har betalat 2 070 939 kr för artiklar publicerade utanför avtalen 2024. Biblioteket betalar färre och färre artiklar utanför avtalen för varje år som går. Delvis handlar det om att det numera finns avtal med de flesta förlag där universitetsforskare vill publicera sig, men vi kan även se att antalet publikationer inom avtalen sjunker i jämförelse med hur det såg ut under pandemiåren.

Antal vetenskapliga publikationer (exklusive avhandlingar) på Stockholms universitet 2017–2024*

År	Refereegranskade tidskriftsartiklar	Övriga publikationer	Total
2017	3055	2170	5225
2018	3261	2278	5539
2019	3383	2215	5598
2020	3539	1872	5411
2021	3665	1915	5580
2022	3669	1911	5580
2023	3570	1963	5533
2024	2701	1270	3971

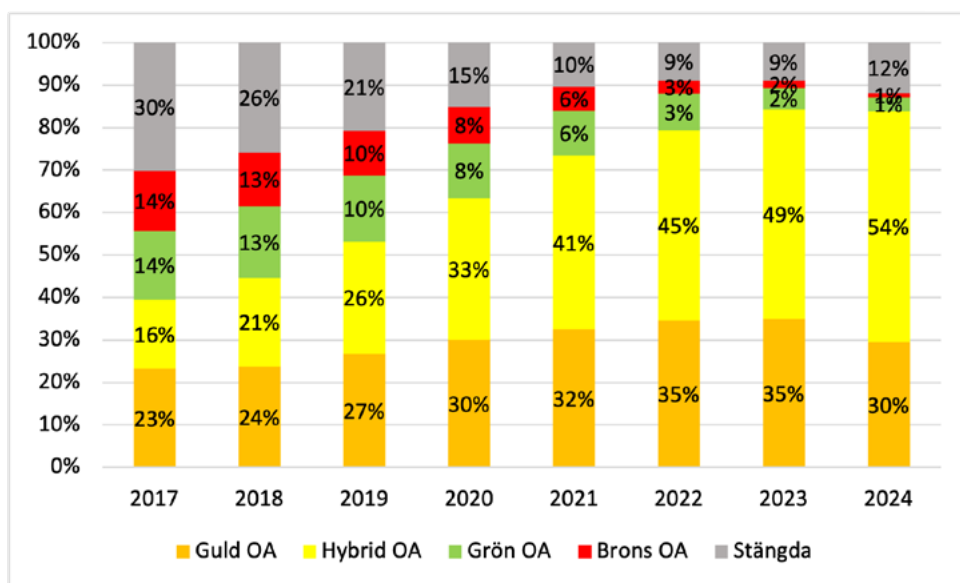
*data om 2024 är inte fullständig, pga. fördröjning av registrering av publikationer i DiVA. Datauttaget skedde mitt i januari 2025

Antal vetenskapliga publikationer och andel refereegranskade tidskriftsartiklar på Stockholms universitet*

*data om 2024 är inte fullständig, pga. fördröjning av registrering av publikationer i DiVA. Datauttaget skedde mitt i januari 2025

Fördelning av öppet tillgängliga refereegranskade tidskriftsartiklar enligt OA typer*

*data om 2024 är inte fullständig, pga. fördröjning av registrering av publikationer i DiVA. Datauttaget skedde mitt i januari 2025

Förvärv av resurser utifrån användarnas behov

Universitetets forskare, studenter och lärare har kontinuerligt behov av medieresurser. Ibland finns dessa resurser inte sen tidigare i bibliotekets samlingar, är det så förvärvar eller fjärrlånar biblioteket så gott som allt som efterfrågas. Under 2024 tog biblioteket emot nästan 8 700 önskemål på böcker och 75 % av dessa behandlades som inköpsförslag, vilket resulterade i inköp av ungefär lika många e-böcker som tryckta böcker.

Resterande önskemål av medieresurser har biblioteket försökt att tillgodose genom fjärrlån från andra bibliotek. Under 2024 beställdes 2 500 fjärrlån av böcker (300 färre än 2023) och 2 328 kopior av tidskriftsartiklar (nästan 300 fler än 2023). Två tredjedelar av böckerna lånades in från andra svenska bibliotek medan drygt 70 % av tidskriftsartiklarna beställdes från utländska bibliotek. Utöver de beställningar som kommer till biblioteket direkt från forskare och studenter, hanterar förvärvsgruppen även inköp utifrån kurslitteraturlistor. Under 2024 togs 660 litteraturlistor emot (100 fler än 2023), vilket resulterade i inköp av 1 536 tryckta volymer till kursboksamlingen samt ett stort antal e-böcker. Sent på året beslutade universitetsbiblioteket om en uppdaterad mediepolicy, inga förändringar gällande inriktning utan arbetet låg mer på att förtydliga och modernisera dokumentet.

Digitalisering av svensktrycket fortsätter

Arbetet med DST (Digitalisering av svensktrycket) fortsatte under 2024 med två möjliga vägar framåt. Den ena vägen, som på börjades 2023, var att utreda om och hur DST-biblioteken skulle kunna inleda ett massdigitiseringssamarbete med Google Books. För detta arbete upprättades ett "Non Disclosure Agreement" mellan Google och biblioteken. Samarbetet skulle innebära att deltagande bibliotek skickar ett stort antal böcker till Googles digitiseringscenter i München och sedan får filer (och böcker) i retur, för att antingen publicera eller lagra.

Den andra vägen har varit att skicka in en ansökan till Vetenskapsrådet, som skulle kunna bidra med medel för att utveckla en nationell infrastruktur för digitaliserat material som skulle kunna vara både allmänheten och forskningen till gagn. I det projektet är tänkt att universitet ska bidra med en juridisk modul och med digitisering av bl.a. svensk teoretisk och tillämpad naturvetenskap.

I samband med DST-arbetet har ett retrospektivt katalogiseringsprojekt initierats i bibliotekssamlingar. Projektet har som fokus att kamma igenom universitetsbiblioteket på publikationer från 1800-talet som är tryckta på svenska och att sedan registrera beståndet i Libris. Sedan mars 2024 har 1 800 titlar registrerats i Libris, varav några unika, dvs. böcker som endast finns hos oss.

Informationsundervisning för studenter

Gruppen för lärandestöd införde under året ett bokningssystem för personlig sökhandledning, numera kan studenter boka tider för sökhandling på bibliotekets webbplats. Under året har totalt 193 handledningar genomförts, en ökning jämfört med 2023. Bokningssystemet gör det möjligt för studenter att boka tider som passar dem, istället för att vara hänvisade till specifika drop-in-tillfällen. Bibliotekarierna lägger ut tider när det passar dem och kan anpassa utifrån sina scheman. Det finns många fördelar med detta bokningssystem, det sparar tid att slippa mejla om tider med studenter, bokade tider utnyttjas mer effektivt då studenter dyker upp och är ofta mer förberedda inför handledningen, eftersom de i beställningen måste formulera vad de vill ha hjälp med.

Den digitala självstudiekursen, som finns i Athena, har använts på ca 40 kurser, kan dock vara fler då det inte går att få tillförlitlig statistik från systemet. Under 2024 initierades ett samarbete med Specialpedagogiska institutionen. En orsak till att samarbetet kom till vara att biblioteket märkte att många av institutionens studenter kom på sökhanledning och att både deras och bibliotekets tid och resurser skulle kunna användas effektivare. Resultatet blev en workshop där fler studenter kunde få hjälp samtidigt. I februari slutade biblioteket att ta betalt för informationsundervisning. Under senaste åren har fler undantag från regeln att ta betalt för all undervisning gjorts, i synnerhet under pandemin. Det blev inkonsekvent och orättvist mot institutionerna.

Stöd till doktorander i processen att trycka avhandlingen

Gruppen för avhandlingsstöd bistår universitets doktorander i processen att trycka och registrera sina avhandlingar. Under 2024 har gruppen stöttat 220 doktorander. Under året har gruppen arbetat med att utveckla sitt informationsmaterial som riktar sig till doktoranderna. Målet är att det ska vara ännu tydligare för doktoranderna vad de behöver göra i tryckprocessens olika moment och när dessa senast måste vara genomförda. En annan förbättring som gjorts är doktorandernas överblick av tryckprocessen genom att förnya informationsutskicken inför tryckning samt ett nytt informationsbrev. I och med att Medarbetarwebben lanserades arbetade Avhandlingsstödsgruppen om sina sidor och gjorde dem mer användarvänliga.

IT-utveckling på biblioteket

Universitetsbiblioteket har en grupp systemutvecklare som utifrån verksamhetens behov hanterar nyutveckling, drift, support, felsökning och uppdateringar av systemmiljön. Under året har fokus legat på att uppdatera IT-miljöerna till modernare och säkrare miljöer samt se över IT-arkitekturen. I och med server-migreringen fick lanseringen av några system avvakta tills det var klart så i slutet av året kunde arkivets institutionslogg-bok och pdf-konverterare komma till testning och lansering. System som utvecklats under året är annars Pelikan, ett system som med hjälp av AI plockar in kurslitteraturlistor så att inköp kan göras enkelt samt ett importprogram till Diva.